

Įvadas

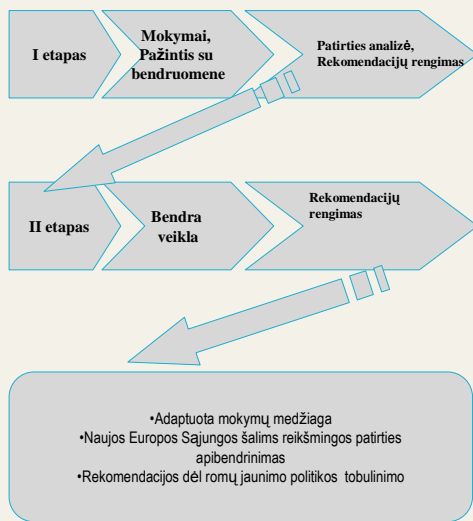
Nuo 2015 metų pradžios Edukologijos fakulteto mokslininkai įsijungė į Babes-Bolyai universiteto (Rumunija) koordinuojamą Romų jaunimo dalyvavimo, patirties ir įgalinimo (angl. *Participation, Experienced and Empowerment of Roma Youth (PEER)*) projektą, kurio tikslas – skatinti ir padėti romų vaikams ir jaunimui įgyti prasmingos socialinio dalyvavimo visuomeniniame gyvenime patirties. Projekte, šalia Rumunijos ir Lietuvos, dalyvauja partneriai iš Jungtinės Karalystės, Kipro, Italijos, Ispanijos, Prancūzijos, Airijos ir Bulgarijos.

Pagrindinis projekto tikslas – skatinti romų jaunimą aktyviau dalyvauti socialiniame gyvenime ir priimant sprendimus. Siekiant šio tikslo, projekto veiklų metu bus tobulinami socialiniai ir komunikaciniai romų jaunimo įgūdžiai, kurie padės jiems kurti projektus ir juos įgyvendinti.

Projekte dalyvauja 12 institucijų iš 9 šalių: Rumunija (projekto koordinatoriūs), Anglija, Airija, Prancūzija, Ispanija, Italija, Kipras, Bulgarija ir Lietuva.

Internetinis puslapis www.peeryouth.eu

Projekto etapai

Romai Lietuvoje

Lietuvoje, kurios populiacija remiantis 2011 metų sąrašymu yra 3,5 mln. gyventojų, oficialiais duomenimis yra apie 3 tūkst. romų tautybės gyventojų. Jų išsidėstymas šalies teritorijoje yra netolygus.

Lietuvos romų populiacija išsamiai aprašyta 2008 m. Beresnevičiūtės ir kt. tyrimo ataskaitoje. Remiantis mokslininkų duomenimis - 46 proc. romų bendruomenės sudaro vaikai iki 15 metų amžiaus; moterų dalis (59 proc.) yra didesnė nei vyrų (41 proc.), kas gali būti susiję su emigracija ir užimtumu užsienyje – dalis romų (29 proc.) yra kurį laiką gyvenę užsienyje.

Atlikti tyrimai rodo, kad pagrindinio ir vidurinio išsilavinimo įgijimas išlieka išsūkiu romų tautybes gyventojams. Apie 20 proc. romų nelankė bendrojo lavinimo mokyklos ir nėra baigę nė vienos klasės. Ketvirtadalis romų mokėsi tik pradinėje mokykloje ir yra baigę 1-4 klases. Kiek daugiau nei trečdalis romų lankė vidurinę mokyklą, tačiau baigė ne daugiau nei 8 klases, kitaip tariant nebaigė pagrindinio ugdymo pakopos. Tik 17,3 proc. tyrimo dalyvavusių romų yra baigę 9 ar daugiau bendrojo lavinimo mokyklos klasių (romų tyrimas). Toks jų išsilavinimo lygis sąlygoja ir jų galimybes dalyvauti darbo rinkoje. Va (2008, tyrimo duomenis) didesnė dalis (apie 56,7 proc.) romų nedirba jokio darbo. 40,7 proc. šiuo metu turi darbą arba užsiėmimą, iš kurio gauna pajamų. Pagrindinė įvardyta veikla – tai neformali individuali veikla, kurią pusė įvardija metalo laužo rinkimą, kita pusė – būrimą ir prekybą turgyje. Pagal darbo sutartį dirbantys yra tik 8,7 proc. dalyvavusių romų, samdomą darbą be sutarčių nurodo dirbantys 6,1 proc. romų. Socialinės pašalpos yra daugiau nei trečdalis romų pagrindinis pajamų šaltinis, Ženkliu pragyvenimo šaltiniu yra tėvų parama.

Mokymai

Projekto įgyvendinimas Lietuvoje prasidėjo tais pačiais metais kovo mėnesį. Pirmasis projekto įgyvendinimo žingsnis įvykė mūsų šalyje buvo dviejų dienų moderatorių mokymai pagal tarptautinių partnerių sudarytą programą ir metodiką. Tuo tikslu Šiauliai universitete svečiavosi prof. Andrew Bilson iš Lancashire universiteto. Mokymų metu buvo išsamiai pristatyta PEER projekto filosofija, paskirtis, tikslai, įgyvendinimo etapai bei sėkmės matavimo rodikliai. Ypatingas dėmesys buvo skiriamas jaunųjų romų aktyvaus dalyvavimo, turiningos patirties ir įgalinimo metodų analizei bei įdiegimui.

Mokymų metu busimi moderatoriai buvo apmokyti dirbti su parengtu mokymų vadovu, supažindinti su veiklos gairėmis pagal *Magic 6*

Įgyvendinimas - pažintis

• **Mokymų dalyviai.** Projekto įgyvendinimui Lietuvoje buvo atrinktos trys romų bendruomenės Žagarės, Panevėžio ir Jonavos regionuose. Iš viso per šį laikotarpį mokymuose dalyvavo apie 30 romų tautybes vaikų ir jaunuolių.

• **Mokymų eiga.** Kiekvienoje bendruomenėje specialiai apmokyti moderatoriai bei Edukologijos fakulteto studentai pravedė po 6 ar daugiau susitikimų su romų bendruomenės nariais ir jaunimu.

Nutarimai

- Skatinti informacijos sklaidą ir diskusijas jaunimo tarpe;
- Žinių pasidalijimas tarp romų jaunimo ir akademinės bendruomenės siekiant sukurti bendrus išteklius

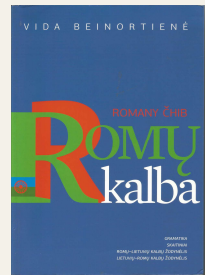
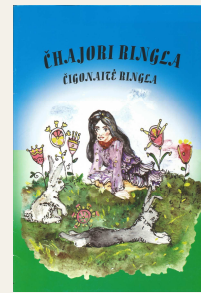
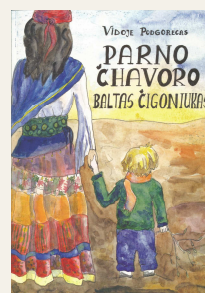
Išvados

- PEER mokymai pagal savo turinį, metodiką ir formą mūsų visuomenėje yra unikalūs.
- Susitikimo Barcelonoje metu jie buvo pripažinti kaip sava laikai ir reikšmingi šiuolaikinių Europos Sąjungos politinių ir socialinių pokyčių fone.
- Projekto dalyviai iš įvairių šalių pastebėjo, kad romų vaikų ir jaunimo „kalbėjimas“ apie jiems aktualius dalykus įgalino juos aktyviau įsitraukti į socialinį gyvenimą ir savarankiškai spręsti kylančias problemas.
- Romų vaikams ir jaunimui „kalbėjimas“ yra visai šiai nauja patirtis. Analizuojant vaikų pasisakymus ir refleksijas buvo pastebėta, kad natūralioje aplinkoje jie nėra viešai linkę dalintis savo patirtimi ir sunkumais su kitų kultūrų asmenimis. Tai susiję su jų „tautinės mažumos“ statusu, neigiamu stigmatizavimu, kalbiniais barjeriais bei kultūriniais ypatumais.

Įgyvendinimas – bendra veikla:

- padėti romų šeimoms ir jaunimui rinkti ir publikuoti jų tautosaką, papročius, tradicijas bei holokausto istoriją ir kitokiais būdais padėti jiems aktyviai įsilieti į visuomeninį gyvenimą.

• Romų kultūros sklaida Panevėžyje

Panevėžyje jau yra parengtos ir išleistos mokymo priemonės romų kalba, romų folkloro kompaktinis diskas;

Surinkta ir apibendrinta holokausto istorija;

Veikla – Romų gyvenimas gyvai;

Kontaktai

Projekto koordinatė
Maria Roth (Socialinio darbo katedra, Babes-Bolyai Universitetas, Rumunija)

Kontaktinis asmuo
Veronika Somesan

Kontaktinis asmuo
Šiauliai universitete – doc. dr. Rolandas Paulauskas
roland.paulauskas@gmail.com